

dajno v vseh političnih in kulturnih zadevah in polagoma zadobiva taisti pomen tudi drugod.

Slovenci še nismo do tega prišli, čeprav se tudi v nas časopisje dosti lepo razvija. Toda, če hočemo, da postane tudi za nas to isto, kar je za druge narode, moramo pred vsem skrbeti, da dobimo časnikarski stan, ki bo kos svoji nalogi.

Slovenci smo neodvisnih, materialno dobro podprtih časnikarjev bolj potrebni, kakor katerikoli narod, ker nimamo skoro nič neodvisne inteligence. Uradniki, učitelji in duhovniki so vsi odvisni. Jediní neodvisni so advokati, a število teh se bo čedalje bolj skrčevalo. Novi civilnopravdni red jim je na jedni strani otežil in zmanjšal zaslužek, na drugi strani jih pa tako upregel v delo, da jim ne preostaja dosti časa za javno delovanje.

Neodvisen, materialno dobro podprt stan žurnalistov, bi bil pri nas največje važnosti in največjega pomena za vse politično in kulturno življenje. To uvidevajo tudi tisti, ki so priredili časnikarski shod, samo da nihče ničesar ne stori, da pripomore k uresničenju tega ideala.

Obetalo se je, da se ustvari na tem shodu organizacija časnikarjev, a storilo se ni nič drugega, kakor da so bila sprejeta pravila osrednje zveze slovanskih časnikarskih društev. Slovensko časnikarstvo nima od te zaveze nič posebnega pričakovati, da, slovenski časnikarji niti člani niso te zveze, ker še nimajo svojega društva. Gosp. dr. Lampe je bil lani na shodu v Dubrovniku, vedel je torej, kaj se pripravlja, vedel, da slovenski žurnalisti ne morejo postati člani te organizacije, če si prej ne ustanove svojega društva, a vendar ni ničesar storil, da se vsaj to zgodi. Samo v „Slovincu“ je pisal, kako velikanske važnosti je organizacija, a morda niti čutil ni, kaka blamaža je za slov. časnikarje, da se vnemajo za organizacijo, pa še predpogoja za pristop k organizaciji niso izpolnili.

Slovensko časnikarsko društvo, ki bi razvilo resno delavnost po uzoru „Société des gens des lettres“, ki bi skrbelo, da se ustvari penzijski in podporni zaklad, ki bi organiziralo reportažo in zagotovilo solidarno postopanje časnikarjev v stanovskih zadevah, bi bilo velikanske važnosti. Iz takega društva bi se lahko razvil močan časnikarski stan, kar bi bilo v občno korist.

Toda prav tisti, ki so se tako silili in trkali, da so igrali na časnikarskem shodu kako ulogo, ki imajo vsled tega moralčno dolžnost, da kaj store v svrhu ustanovitve časnikarske organizacije, ti počivajo zdaj na svojih lavorikah, a še prsta ne ganejo, da se uresniči, kar so prej proglašali kot nujno potrebno in vелеvažno.

Menda bomo na slovensko časnikarsko organizacijo čakali ravno tako dolgo, kakor na — slovanski korespondenčni birô.

Politični pregled.

Državni zbor. — V poslanski zbornici so bile te dni burne razprave. Provzročili so jih nujni predlogi zastran krvavih dogodb v Lvovu. Tam je namreč prišlo do pouličnih bojov mej štrajkujočimi zidarji in mej vojaštvom, v katerih bojih je vojaštvo streljalo na množico. Ubitih je bilo pet oseb, ranjenih pa kakih 40. Vlada je seveda trdila, da so vsa oblastva korektno postopala — Čehi so z grožnjo, da začno obstrukcijo proti zakonskemu načrtu o davku na vožnje listke, dosegli za sedaj toliko, da se je ta stvar postavila na predzadnje mesto v dnevnem redu. Vsled tega je mogoče, da sploh ne pride v tekočem zasedanju na vrsto.

Nagodba in sprava s Čehi. — V zadnji seji gospodske zbornice je imel ministrski predsednik Körber velik govor, v katerem je izjavil, da hoče poskusiti s pravnimi konferencami mej Čehi in Nemci urediti jezikovno vprašanje na Češkem ter da tistih zahtev, ki jih goje Madjari glede nagodbe, ne izpolni. Po razočaranjih, ki jih je prizadel Körber tudi najvernejšim občudovalcem njegove državniške zmožnosti, ni čuda, da tudi zdaj njegove besede navzlic vsemu oficijoznemu hvalisanju ne vzbujajo prave vere.

Terminska kupčija na žitni borzi. — Poslanska zbornica je minoli teden sprejela zakonski načrt, s katerim se preuredi terminska kupčija na žitni borzi. Poročevalec je bil poslanec dr. Ploj. Kmetski poslanci so se obrnili do ministrskega predsednika s prošnjo, naj vpliva na to, da bi gospodska zbornica še v tekočem zasedanju odobrila ta zakon, tako da bi lahko še letos pred jesenjo stopil v veljavo. Ministrski predsednik je obljubil, da to stori.

Nadškof Stadler. — Kakor smo že zadnjič omenili, je nadškof Stadler s posebno izjavo preklical vse to, kar je bil pisal v svojem protestu zoper papežovo odločbo, s katero se je premenil naslov zavoda sv. Jeronima v Rimu. Na Hrvatskem je ta izjava napravila najmučnejši utis in je zavladala tudi v duhovniških krogih velika nevolja proti Stadlerju.

Belgija. — Veliki izgredi, ki so se zgodili v Belgiji povodom generalnega štrajka, so, kakor že ob sebi umljivo, odvrnilo mnogo ljudi od socijaldemokratske stranke. Posledica tega se je pokazala pri dopolnilnih volitvah, ki so se vršile te dni in pri katerih je katoliška stranka dosegla velik uspeh.

Rusija. — Vsak dan se kaže bolj, da smo govorili resnico, ko smo izrekli mnenje, da stoji Rusija pred socijalno revolucijo. Ruski časopisi seveda ne smejo ničesar pisati, toda iz poročil, ki jih dobivajo veliki evropski listi iz Rusije, je posneti, da je v mnogih krajih nastala prava revolucija, da je prišlo do velikanskih krvavih bojov, v katerih je bilo na stotine puntarjev ubitih in ranjenih, in da oblastva z najkru-tejšo silo in z najbrutalnejšimi sredstvi ne morejo zadušiti ustaje.

Francija. — Nova zbornica se je sešla in je koj v prvi seji pokazala, v kakem smislu hoče, da naj se vodi francoska republika. Pri volitvi predsedstva so bili izvoljeni sami radikalni republikanci. Po tem se mora ravnati tudi prezident republike Loubet pri sestavi novega ministrstva. Novo ministrstvo bo republikansko in protiklerikalno ter bo v prvi vrsti skrbelo, da se izvrši zakon proti kongregacijam.



Davek na žganje.

Z zakonom z dne 8. julija l. 1901 drž. zak. št. 86. je bil državni davek na žganje zvišan na 20 vin. od

vsake hektoliterske stopinje alkohola ni določeno. Dohodek tega davka, ki je proračunan na letnih 192 milijona kron, se glasom zakona po posebnem ključu razdeli na posamezne kronovine.

V veljavo je stopil ta zakon dne 1. septembra lanskega leta. Za čas od tedaj pa do 30. decembra l. 1901 so zaključni računi končno izdelani in je mogoče, uspeh te premembe približno preceniti. Od rečene svote 192 milijona kron pride na štiri mesece (od 1. septembra do 30. decembra) delna svota 64 milijone kron. Uspeh davka na žganje je pa večji, kajti za razdelitev na deželo pride od uspeha za omenjeno dobo 7.957.178 kron 42 vin. Seveda je všteti tudi naknadni davek, ki ga je bilo pri upeljavi tega davka plačati od prej davka prostega žganja, kateri naknadni davek je znašal 2.232.200 kron 60 vin.

Na posamezne kronovine naše državne polovice pridejo od rečene svote naslednji zneski:

Češka dobi	1.496 570 kron,	
Dalmacija	41 846	" 80 vin.
Gališka	2.255 247	" 38 "
Nižje Avstrijska	856.685	" 74 "
Gornje Avstrijska	72.824	" 10 "
Solnograška	45.212	" 69 "
Štajerska	372.992	" 74 "
Koroška	240.370	" 45 "
Kranjska	360.086	" 20 "
Bukovina	250 555	" 64 "
Moravska	1.155 785	" 98 "
Šlezija	422 422	" 73 "
Tirolska	181.391	" 84 "
Pedarlska	16 431	" 57 "
Istra	25.598	" 24 "
Goriška	25.765	" 34 "
Trst	37.390	" 78 "

Definitivni končni obračun se zamore napraviti šele potem, ko je zazna uspeh takozvanega „Ueberweisungsverkehra“ z Ogrsko in z Bosno.



Strupena rosa in sredstva proti njej.¹⁾

Razven trtne uši (phylloxera vastatrix) pustoši nam vinograde bolezen, katero povzročuje majhna glivica; to glivico so imenovali učenjaki: „peronospora viticola“, a naši vinogradniki jo nazivajo: „strupena rosa“ ali „medljika“, ker napadena trta medlji.

V kmetiskih krogih je često razširjeno mnenje, da to trsno bolezen povzročajo mrzla rosa, megla, preobilica dežja, ali celo umetna gnojila; ta misel je popolnem napačna! Kakor že omejeno, je vzrok stru-

peni rosi glivica, koje žitje je natančno znano. Kali ali klice ali cimi (trosi) peronospore prezimijo kot tako imenovano „zimsko trosje“ (oospore). — Zimsko trosje je okovarjeno z močno, trdno (roženasto) kožico, je zelo vstrajno, ter tako majhno, da ga je opaziti le z močnim povečalnim steklom.

Kakor vsako rastlinsko bitje, kali ali klice ali cimi tudi ozimno trsje le v dovoljni toploti in vlagi; dolgotrajna suša, vročina ali huda zima ugonobi ozimno trsje. Odtod prikazen, katero je menda že vsaki vinogradnik opazoval, da se strupena rosa v zelo vlažnotoplih spomladih posebno razširjuje.

Ozimno trsje kali ali cimi v spomladi, ter izcimi v kratkem času kaljivo trsje (seme = „poletno trsje“ (godinienspore). To zelo majhno, nežno in mehko poletno trsje raznosijo vetrovi na vse kraje; na ta način popada trsje na gornjo stran trsnega listja. V suhem vremenu obrani poletno trsje kaljivost le 8 do 10 dni, potem pa pogine; iz tega si vsakdo lahko raztolmači, zakaj se bolezen v suhih letinah ne more zelo razširjati. Na listju pa, ki je od rose ali dežja mokro, razdeli se tros v $\frac{1}{2}$ do 1 uri na 5 do 8 „roječih trosek“ (zoospore), a vsaki teh trosov zarine v notranjost lista sesalko; tako se razvije glivično podgobje (mycelium).

Kalenje ali klitje peronospornega trsja vrši se le v pričujočnosti vode in toplote, med tem, ko grozdni plesnobi (oidium) k temu že vlažen zrak sam zadostuje. Čez 8 do 10 dnij izstopijo iz listnih rež na spodnji strani lista trosonosi. Vsled tega nastanejo na listu proge, podobne soliterskim marogam na vlažnem zidu (pod povečalnim steklom vidijo se na teh progah cele tratice belkastih glivic). List porjavijo in se posuši.

Če si prej omenjene maroge z drobnogledom (mikroskopom) natančno ogledamo, vidimo mnogo šopkov glivičnih nitic, — „trosonosov“ — a na njih hruškicam podobno poletno trsje. To trsje veter na enak način raznaša, kakor se je omenilo glede prvih, — iz ozimnega trsja vzklitih trosov. — in tudi ono pride na tak način zopet na listje. Škodo povzročuje peronospora s tem, da njeno podgobje listno staničevino razdere, ter tako kroženje soka, o kojem glivica živi, prepreči ali zabrani. Ako je listje ob času, ko trsje pada, z znano bakreno-apneno zmesjo že poškrabljeno, pogine trsje, kadar se imenovana zmes raztopi v dežju ali rosi; če pa list ni bil poškrabljen, kali trsje, kakor je bilo gori povedano, v kratkem času, ter predre v notranjost lista. Pozneje škropljenje ne hasni, ako so se sesalke peronospore že zarile v notranjost lista. Če se je vršilo škropljenje še le po zakužbi, ali pa v času, ko so se opazovale na listju le posamezne maroge in se peronospora za tem ni več širila, ni se slednje zgodilo morebiti zaradi tega, da bi se s škropljenjem bilo pokončalo že v listnem staničju nahajajoče se podgobje, marveč

¹⁾ Sestavek, ki ga tukaj ponatiskujemo, je po naročilu c. kr. ministrstva za poljedelstvo izdalo c. kr. namestništvo v Gradcu.